

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
એકમ કસોટી - 5

ધોરણ : 12 (સામાન્ય પ્રવાહ)

કુલ ગુણ : 25

વિષય : વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન 046(G)

સમય : 1 કલાક

સૂચનાઓ :

1. આ એકમ કસોટીમાં 15 પ્રશ્નો છે.
2. એકમ કસોટીના જવાબો વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની નોટબુકમાં લખવાના રહેશે.

વિભાગ : A

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 01 થી 05 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલ ચાર વિકલ્પ (A, B, C, D) [05]
પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.)

- (1) દોરવણીની જરૂર સંચાલનની કઈ સપાટીએ હોય છે ?
(A) ઉચ્ચ (B) મધ્ય (C) તળ (D) દરેક
- (2) કામદારો અને ફોરમેનના કાર્ય માટે કોણ જવાબદાર છે ?
(A) વિભાગીય અધિકારી (B) નિરીક્ષક (C) મેનેજર (D) કર્મચારી
- (3) નીચેનામાંથી કયું પ્રોત્સાહન નાણાંકીય પ્રોત્સાહન છે ?
(A) બઢતી (B) પ્રશંસા
(C) રોજગારીની સલામતી (D) કામની કદર અને સન્માન
- (4) સંચાલનનું અંતિમ કાર્ય કયું છે ?
(A) આયોજન (B) વ્યવસ્થાતંત્ર (C) કર્મચારી વ્યવસ્થા (D) અંકુશ
- (5) અંકુશ એ કેવી પ્રક્રિયા નથી ?
(A) સતત (B) આંતરિક (C) જડ (D) ગતિશીલ

વિભાગ : B

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 06 થી 10 ના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.) [05]

- (6) દોરવણીનો અર્થ આપો.
- (7) નિરીક્ષણનો અર્થ આપો.
- (8) આયોજન ને સંચાલન ના કયા કાર્ય સાથે ગાઢ સંબંધ છે ?
- (9) ધંધાના અસ્તિત્વને જોખમમાં મૂકતાં બાહ્ય પરિબળો કયા છે ?

(10) અંકુશ પ્રક્રિયાનો પ્રથમ તબક્કો કયો છે ?

વિભાગ : C

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 11 થી 12 ના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નનો 2 ગુણ છે.) [04]

(11) દોરવણીના તત્વોની યાદી આપો.

(12) "અંકુશ એ નકારાત્મક કાર્ય નથી. " - વિધાનની યથાર્થતા ચકાસો

વિભાગ : D

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 13 થી 14 ના મુદ્દાસર જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નનો 3 ગુણ છે.) [06]

(13) "નિરીક્ષક કર્મચારીઓના મિત્ર, દાર્શનિક અને માર્ગદર્શક છે. " સમજાવો.

અથવા

(13) દોરવણીનું મહત્વ જણાવો.

(14) અંકુશનું મહત્વ સમજાવો. (ગમે તે છ મુદ્દા)

વિભાગ : E

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 15 નો વિસ્તારપૂર્વક જવાબ આપો. [05]

(15) માસ્લોની જરૂરિયાતોનો અગ્રતાક્રમ આકૃતિ સહિત સમજાવો.

અથવા

(15) નાણાંકીય પ્રોત્સાહનો ની સમજ આપો.

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
एकम कसोटी - 5

कक्षा : 12

कुल गुण : 25

विषय : वाणिज्य व्यवस्था और संचालन 046 (H)

समय : 1 घंटा

सूचनाएँ :

- I. यह एकम कसोटी में कुल 15 प्रश्न हैं।
- II. एकम कसोटी के उत्तर विद्यार्थी को अपनी नोटबुक में लिखना हैं।

विभाग : A

निम्नलिखित 1 से 5 बहु विकल्प प्रकार के प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गये चार विकल्पों (05) (A, B, C, D) में से ही विकल्प चुनकर उसका उत्तर लिखिए। (प्रत्येक प्रश्न के लिए 1अंक हैं।)

1. मार्गदर्शन की जरूर संचालन के किस स्तर पर होती है ?
(A) उच्च (B) मध्य (C) निम्न (D) प्रत्येक स्तर पर
2. श्रमिक और फोरमेन के कार्य संबंधी दायित्व किस का होता है ?
(A) विभागीय अधिकारी (B) निरीक्षक (C) मैनेजर (D) कर्मचारी
3. निम्न में से कौन सा प्रोत्साहन मौद्रिक प्रोत्साहन है ?
(A) पदोन्नति (B) प्रशंसा
(C) रोजगारी की सुरक्षा (D) काम का कद्र और सम्मान
4. संचालन का अंतिम कार्य कौन सा है ?
(A) आयोजन (B) व्यवस्थापन (C) कर्मचारी व्यवस्था (D) नियंत्रण
5. नियंत्रण कैसी प्रक्रिया नहीं है ?
(A) सतत (B) आंतरिक (C) जड़ (D) गतिशील

विभाग : B

निम्नलिखित प्रश्नक्रमांक 6 से 10 तक के प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए। (05)
(प्रत्येक प्रश्न के लिए 1अंक हैं।)

6. मार्गदर्शन का अर्थ बताइए।

7. निरीक्षण का अर्थ बताईए ।
8. आयोजन का संचालन के किस कार्य के साथ गाढ़ा संबंध है ?
9. व्यवसाय के अस्तित्व को जोखिम में डालनेवाले बाह्य परिबलो कौन से हैं ?
10. नियंत्रण की प्रक्रिया का प्रथम सोपान कौन सा है ?

विभाग : C

निम्नलिखित 11 से 12 प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए । (प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं ।) (04)

11. मार्गदर्शन के तत्वों की सूची दीजिए ।
12. "नियंत्रण नकारात्मक कार्य नहीं हैं" विधान का यथार्थता की जाँच किजिए ।

विभाग : D

निम्नलिखित प्रश्नक्रमांक 13 से 14 तक के मुद्दासर उत्तर लिखिए ।

(प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक है ।) (06)

13. "निरीक्षक कर्मचारियों का मित्र, दार्शनिक और मार्गदर्शक है" समजाईए ।

अथवा

13. मार्गदर्शन का महत्त्व बताईए ।
14. नियंत्रण का महत्त्व समजाइए । (कोई भी छ मुद्दे)

विभाग : E

- निम्नलिखित प्रश्नक्रमांक 15 का उत्तर विस्तारपूर्वक लिखिए । (05)

15. मास्लो की आवश्यकताओं का अग्रताक्रम आकृति सहित समजाईए ।

अथवा

15. मैट्रिक प्रोत्साहन समझाइए ।

GUJARAT SECONDARY & HIGHER SECONDARY EDUCATION BOARD, GANDHINAGAR
UNIT TEST-5

Std. : 12 (General Stream)

Total Marks : 25

Sub. : Org. of Commerce 046 (E)

Time : 1 Hour

Instructions :

I. There are 15 questions in this unit test.

II. Students have to write the answer of this unit test in their note-book.

SECTION : A

Questions from 1 to 5 are multiple choice questions. Select the correct answer from the options. (Each question carries 01 marks.) [05]

- (1) At which level of management direction is required ?
(A) Top (B) Middle (C) Bottom (D) All of them
- (2) Who is responsible for the work of workers and foremen ?
(A) Departmental Officer (B) Supervisor
(C) Manager (D) Worker
- (3) Which of these is related to financial incentives ?
(A) Promotion (B) Appreciation
(C) Job security (D) Appreciation of work and reward
- (4) Which is the last function of management ?
(A) Planning (B) Organization (C) Staffing (D) Controlling
- (5) How is controlling not a process ?
(A) Continuous (B) Internal (C) Rigid (D) Dynamic

SECTION : B

Answer the following questions from 6 to 10 in one sentence each. [05]
(Each question carries 01 marks)

- (6) Define Direction.
- (7) What do you mean by supervision ?
- (8) With which function of management is planning closely related ?
- (9) Which external factors jeopardize the very existence of a business ?

(10) Which is the first stage of the controlling process ?

SECTION : C

Answer the following questions 11 to 12 in short.

[04]

(Each question carries 02 marks.)

(11) Give the list of elements of direction.

(12) "Controlling is not a negative function." Justify the statement.

SECTION : D

Answer the following questions from 13 to 14 in brief.

[06]

(Each question carries 03 marks.)

(13) "Supervisor is a friend, philosopher and guide of workers." Explain.

OR

(13) Explain the importance of direction.

(14) Explain any six points of importance of controlling.

SECTION : E

Answer the following question 15 in details.

[05]

(15) Explain the Maslow's hierarchy of needs with diagram.

OR

(15) Explain financial incentives.